İNSAN HAKLARI DERNEĞİ
HUMAN RIGHTS ASSOCIATION

1986

Necatibey Cad. 82/11–12,
Kızılay – Ankara
Tel: 00 90 312 230 35 67–68–69
Faks: 00 90 312 230 17 07
E-mail: posta@ihd.org.tr,
http://www.ihd.org.tr

20 Ocak 2022

İHD Genel Başkanı Öztürk Türkdoğan'a Dernek Çalışmaları Nedeni ile Açılan Davalar Hakkında Bilgi Notu

1-İHD Eş Genel başkanına doğrudan dernek başkanı olarak yaptığı açıklamaları nedeni ile silahlı örgüt üyeliği suçlaması yapılması:

Ankara 19.Ağır Ceza Mahkemesi 2021/280 Esas: 15 Şubat 2021 tarihinde İHD tarafından Irak'ın kuzeyinde bulunan Gare bölgesine yönelik askeri operasyonda 13 sivil vatandaşın hayatını kaybetmesi üzerine yapılan basın açıklamasından sonra 16 Şubat 2021 tarihinde İçişleri Bakanı Süleyman Soylu Gare'de yapılan askeri operasyon ile ilgi meclisi bilgilendirdiği sırada konuşmasında İHD ve İHD yöneticilerine saldırmış ve dernek hakkında "canı çıkasıca dernek" ifadesini kullanmıştır. Bu açıklamaların devamında İHD Genel Başkanı Av. Öztürk Türkdoğan 19 Mart 2021 tarihinde saat 6.30 sıralarında evi basılarak gözaltına alınmıştır. Aynı gün Savcılık tarafından sorgusu yapılmış, adli kontrol şartı ile (15 günde bir karakola imza ve yurtdışı yasağı) serbest bırakılmıştır. Soruşturma içeriği, Türkdoğan'ın İHD Genel Başkanı olarak yapmış olduğu, İmralı Cezaevi'nde bulunan Abdullah Öcalan'nın cezaevi koşullarına ilişkin açıklamalar ve bu açıklamalara ANF isimli haber sitesinde yer verilmesinden ibarettir. İHD Genel başkanı olarak Öztürk Türkdoğan, Abdullah Öcalan'ın avukatlarının farklı tarihlerde İHD'ye yaptıkları başvurular sonucu, İmralı Cezaevi'ndeki koşullar ile ilgili Türkiye'yi ziyaret eden CPT, Adalet Bakanı sayın Abdulhamit Gül ve diğer bakanlık yetkilileri ile defalarca konuşmuş, basında yer alan açıklamalarını yetkililere de anlatmıştır. Bunun yanında İHD'nin temel çalışma konularından birini hapishaneler ve burada yaşanan hak ihlalleri oluşturmaktadır. Öztürk Türkdoğan'ın İHD Başkanı olarak yaptığı açıklamaları, TCK'nın 314/2. Maddesinde düzenlenen silahlı örgüt üyeliği suçu kapsamında değerlendirilerek hakkında Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından iddianame hazırlanmış, bu iddianame Ankara 19. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir. Bu davanın ilk duruşması 22 Şubat 2022 tarihinde saat 09.15'te görülecektir. Anayasa Mahkemesi Zübeyde Füsun Üstel (2018/17635)[1] kararında, derece mahkemelerinin "örgüt liderlerinin talimatları ile hareket ettiklerine" ilişkin varsayımı aşan bir delil gösteremeden kişilerin örgüt talimatı ile hareket ettiklerini kabul eden yerel Mahkeme kararlarının hukuka aykırı olduğu tespitini yapmıştır. Yine, AİHM Büyük Dairesi'nin Selahattin Demirtaş/Türkiye (No.2) (14305/17)[2] kararında, TCK'nın 314. Maddesinde yer alan "terör suçlarının", Sözleşme kapsamında

[1] https://kararlarbilgibankasi.anayasa.gov.tr/BB/2018/17635

[2] https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-207173

İnsan Hakları Derneği (İHD) hükümet dışı bağımsız ve gönüllü bir kuruluştur. 1986 yılında 98 insan hakları savunucusu tarafından kurulan derneğin günümüzde 28 şubesi, 6 temsilciği ve 7945 üyesi bulunmaktadır. Türkiye'deki en eski ve en büyük insan hakları örgütü olan İHD'nin "tek ve belirli amacı, 'insan hak ve özgürlükleri' konusunda çalışmalar yapmaktır."

"öngörülebilir" olmadığı belirlemesinde bulunmuştur. Bu kararda ilgili Venedik Komisyonu Türkiye raporun ada sıkça atıf yapılmaktadır. Anayasa Mahkemesi ve AİHM'in bu kararlarına rağmen Savcılık, İHD Genel Başkanı Av. Öztürk Türkdoğan hakkında, insan hakları savunuculuğu kapsamında yapmış olduğu açıklamaları ve bu açıklamaların bazı haber sitelerinde yayınlanması nedeniyle "örgüt üyeliği (TCK m.314/2) suçlaması ile iddianame hazırlamış ve yerel mahkeme de bu iddianameyi kabul etmiştir.

2-İHD Denetimi Sonucu Açılan Davalar

İçişleri Bakanlığı Bakanlık Makamının 23.01.2020 tarihli ve 608 sayılı onayı ile Mülkiye Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 13.02.2020 tarihli ve 873 sayılı görev emri ve Sivil Toplumla İlişkiler Genel Müdürlüğünün 18.02.2020 tarih ve 1291 Sayılı görev emri gereğince İHD genel merkezinde Mülkiye Müfettişliğince Şubat 2020'de idari, mali ve faaliyet denetimi yapılmıştır. Denetim sonucunda, Teftiş Kurulu Başkanlığı'nın 07.07.2020 tarihli ve 175/8 sayılı Tevdi Raporu doğrultusunda, 06-030-055 kütük numaralı İnsan Hakları Derneği'nin 21.09.2016 ve 06.03.2020 tarihleri arasındaki iş ve işlemleri ile defter kayıtları ve belgelerinin denetimi esnasında;

1- 24.04.2017 ve 24.04.2018 tarihlerinde İnsan Hakları Derneği'nin Ermeni soykırımın tanınması yönündeki açıklamalarının TCK m.301'e aykırı olduğu,
2- 29.06.2018 tarihinde İnsan Hakları Derneği'nin internet sitesinde yayınlanan yazıda İçişleri Bakanı Süleyman Soylu hakkında suç teşkil eden ifadelerin yer aldığı,

İddialarıyla Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuştur. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Bürosu'nca, yapılan suç duyurusu sonrası 2020/115570 soruşturma numarası ile soruşturma başlatılmıştır. Bu soruşturma sonucunda İHD Genel Başkanı Av. Öztürk Türkdoğan hakkında iki ayrı dava açılmıştır.

Bu davalar;

Ankara 24. Asliye Ceza Mahkemesi 2022/24 Esas: 24 Nisan 2017 tarihinde İHD'nin internet sitesinde yayınlanan[3] "Adalet ve Hakikat için Ermeni Soykırımı'nın İnkârına Son" başlıklı bildirinin Türk Ceza Kanunu'nun 301. Maddesinde düzenlenen Türk Milletini, Türkiye Cumhuriyeti Devletini, Devletin kurum ve organlarını aşağılama suçunu oluşturduğu değerlendirilerek İHD Genel Başkanı Öztürk Türkdoğan hakkında iddianame düzenlenmiş ve bu iddianame Ankara 24. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir.[4] Oysaki, Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı Basın Suçları Soruşturma Bürosu'nun 2020/14647 Soruşturma No – 2020/11239 Karar No sayılı kararı ile İHD Merkez Yürütme Kurulu tarafından 23.03.2015 tarihinde, Ermeni Soykırımı'nın yüzüncü yılı nedeniyle soykırımı anma, soykırımın tanınması ve mağdurların zararlarının tazmini konularında farkındalık yaratacak eylem, etkinlik ve açıklamalar yapılmak üzere diğer sivil toplum örgütleri ile ortak olarak deklarasyon yayınlayarak soykırımın tanınmasını talep etmeye dair karar alınması nedeniyle İHD MYK üyelerine yönelik başlatılan soruşturma hakkında, "suçun yasal unsurları" bulunmadığı gerekçesi ile Adalet Bakanlığı tarafından

[3] https://www.ihd.org.tr/adalet-ve-hakikat-icin-ermeni-soykiriminin-inkarina-son/

[4] Yargılama CMK'nın 251. maddesi uyarınca basit yargılama usulüne göre yapılacağından şu anda duruşma günü belirlenmemiştir.

soruşturma izni verilmemesi üzerine kovuşturmaya yer olmadığı kararı verilmiştir. Yine, Ermeni Soykırımı'na ilişkin Türkiye aleyhine tazminata hükmedilen Altuğ Taner Akçam/Türkiye (27520/07)[5] kararı, Bakanlar Komitesi önünde izlemededir ve hükümet halen bu dosyaya ilişkin eylem planı sunmaktadır. Bakanlar Komitesi önündeki izlemeye ve daha önce İHD yöneticileri hakkında verilen takipsizlik kararlarına rağmen neden Adalet Bakanlığı'nın söz konusu aynı açıklamaya ilişkin soruşturma izni vermesi siyasi konjonktür ile açıklanabilir. Bu durum Türkiye'de suç ve cezaların siyasal konjonktüre göre değişebileceğini göstermektedir.

Ankara 60. Asliye Ceza Mahkemesi 2022/23 Esas: 29 Haziran 2018 tarihinde İHD'nin internet sitesinde yayınlanan[6] "İçişleri Bakanı Süleyman Soylu ile İlgili Zorunlu Açıklama" başlıklı yazıda TCK m.6 kapsamında kamu görevlisini kastederek geçen sözlerin İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun onur, şeref ve saygınlığına sövmek suretiyle saldırıda bulunulduğu, müştekinin şeref, onur ve saygınlığına saldırı niteliğinde olduğu değerlendirilerek İHD Genel Başkanı Av. Öztürk Türkdoğan hakkında, TCK'nın 125/3. Maddesinde düzenlenen hakaret suçundan cezalandırılması istemiyle iddianame düzenlenmiş ve bu iddianame de Ankara 60. Asliye Ceza Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir. Dosyanın ilk duruşması 18 Şubat 2022 tarihinde saat 11.45'te görülecektir. Davaya konu açıklamada, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu'nun 24 Haziran 2018 seçimleri öncesi ve sonrasında kamuoyuna, henüz yargılaması tamamlanmamış kişiler ya da siyasetçiler hakkında yapmış olduğu tehdit ve hakaret içerikli açıklamalar eleştirilmiştir. Savcılıkların vatandaşlara, sivil toplum örgütlerine ve siyasetçilere karşı tehdit, hakaret ve hedef gösterir içerikte açıklama yapan bakana karşı soruşturma başlatmaları gerekirken eleştiri hakkını kullanan İHD açıklaması nedeni ile İHD'nin Genel Başkanı hakkında başlatılan soruşturma sonrası dava açılması hukuk devletinde anlaşılabilecek bir olay değildir. İçişleri bakanına yapılan eleştirinin hakaret sayılıp Türkdoğan hakkında dava açılması, Adalet Bakanlığı'ndaki reform iradesinin ne denli kırılgan olduğunu göstermektedir. Kaldı ki, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin yakın tarihli Ömür Çağdaş Ersoy/Türkiye (19165/19)[7] numaralı kararında, Türk Ceza Kanunu'nun 125. maddesinin 3. Fıkrasında yer alan hakaret konusunda özel kanunla artırılmış bir korumanın (kamu görevlisine hakaret), ilke olarak, Sözleşme'nin ruhuna uygun olmadığı değerlendirmesinde bulunmuştur. Kaldı ki AİHM'in Vedat Şorli/Türkiye (42048/19)[8] kararında Cumhurbaşkanına hakaret suçunu düzenleyen TCK'nın 299. maddesinin bile değiştirilmesi istenmektedir.

[5] https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-107206

[6] https://www.ihd.org.tr/icisleri-bakani-suleyman-soylu-ile-ilgili-zorunlu-aciklama/

[7] https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-210416

[8] https://hudoc.echr.coe.int/tur?i=001-212394